

tokosok területén is emelkedik. Úgy tűnik Kína, mint egy gigantikusan méretű ház, millió oszlopon nyugodva. A ház állni fog, míg csak az utolsó oszlopot ki nem döntik alóla. A japánoknak nincs annyi erejük, hogy ezt az utolsó oszlopot is kidöntsék.

SMEDLEY ÁGNES

(fordította: *Fekete Béla*)

Kimenő

Régi, háború előtti „palilulai” ház. A hosszú keskeny termet öreg, nedves falak övezik. A mennyezet alacsony. Balról a fal mellett egy hosszú keskeny pad húzódik, mint a várótermekben. Ezen ülnek a lányok — csupa cseléd lány meg egy pár munkásnő. A férfiak: különböző foglalkozású egyének, kereskedelmi ügynökök, szénégetők, téglavetők, favágók, munkanélküliek és foglalkozás nélküliek. Bál minden szombat este s minden vasárnap délután van. Jobb oldalról két-három asztal. Ez azoknak van akik „fogyasztani” tudnak valamit; ezek kényelmesen ülnek, mint olyan emberek, akik a megrendelt itallal belépődíjat fizettek a táncosokhoz. Ezek nézelődhetnek, válogathatnak a táncosokban. Velük szemben a padon, míg a zene pihen, egy egész leánykoszorú, csupa fiatal arc, világos blúzok, gondosan hátrafésült hajjal s sütvassal göndörített fürtökkel a fül mögött. Ülnek mind, várják hogy mikor szólaltatja meg a legény ott a harmonikáját. A terem egész tele van emberekkel, füsttel és hőséggel. Több a leány, mint a legény. Mind fiatal, mind úgy sietett a mosogatással, hogy elkészüljön a vasárnap délutáni kimenőre. A hajukat sütvassal göndörítették, némelyik ki is pirosította magát, ép úgy mint a negysége. Az talán csak tudja mi a szép.

Marica is itt van. Ül a padon, két agyonmosott, nagy keze ölében fekszik; a szemben levő asztalnál ül két nő és két férfi. Előttük poharakban a bor, őket nézi Marica. Nevetnek a nők, meg a férfiak is. Kiabálnak. Az egyik férfi ott azzal a kék sállal a nyakában, most nagy fekete kezével az egyik nő kisütött hajához ér s aztán hirtelen elkapja, mintha görcs fogta volna meg a kezét. Hátratolja kalapját, lábait kinyújtja az asztal alatt, aztán szemébe húzza megint a kalapot s megereszti a hangját:

„Ništa me ne boli...”

A nő mellette, fehér blúzban, két kezét összefonja hátul a fején s rekedt hangon, kétségbeesett visítással folytatja:

„Samo mi se srcu rana...”

A másik asztalnál is énekelnek. Nem, nem is énekelnek, csak hosszan elnyújtott szavakat kiabálnak.

Marica végignézi a leánysort. Ülnek és várnak. Egy pár beszélget, néhányan felálltak s folyton forgolódva a terem másik végébe tekintgetnek, arcukról lerí a türelmetlenség. Csak kárba ne vesszen ez a délután! Mikor kezdi el már az a muzsikálást?

* Palilula Beograd egyik negyede

A tarka blúzok sokasága közt feltűnik a lokáltulajdonos, felürrt ingujjakkal mint egy mészáros a likai vásárról, hatalmas erős férfi kócos, logó bajússzal. „Leülni” — parancsolja a lányoknak s azok szétrebbennek és leülnek a padra szótfogadón. Mit is tehetnének? Ők csak táncolni jöttek, nem ülnek az asztalokhoz, nem fogyasztanak, ha ingyen táncolhatnak, nem is lehetne más-kép. „Leülni” s ők már ülnek is alázatosan, hogy útban ne legyenek, mert hisz ők „frájericák” s élvezik a táncot anélkül, hogy fizetnének. És miért is ne táncolnának? „Miért ne táncolnék?” gondolja Marica is, tenyerét dörzsölgetve, pedig nem érzi magát egész kellemesen, ma egyedül jött ide s azt hiszi mindenki, azt nézi, hogy neki nincs társasága. „Itt vidám mindenki” gondolja s tompa zöld szemei kissé ijedten nézik a tarka, lármás tömeget ebben a hőségben és füstben. Hogy örült ő ma ennek a vasárnap délutáni kimenőnek, mennyire sietett a mosogatással, milyen gyorsan mosta fel a konyhát, milyen iparkodva dörzsölte, súrolta rövid, vastag ujjait. S mikor végre kész lett, válára vetette rózsaszínű gyapjúkendőjét, a nagysága az ajtóból utána nézett: „Nini hogy kicsinosította magát” szolt mosolygva. „Igenis nagysága” felelte Marica tisztelettudóan. Nagyon tisztelettudóan és nagyon hálásan, mert lám ő Marica, a cseléd felöltözött s elmegy most, a nagysága meg nem bánja ezt, otthon marad s mosolyog rá. Marica ebben a percben azt érzi hogy „köszönöm”-öt kellene valamért mondani s aztán elünni gyorsan az asszonya szemei előtt. Megköszönni az elmúlt hetet, ami, most úgy tetszik Maricának, mégis gyorsan múlt el; megköszönni hogy itt hagyhatja ezt a tiszta, rendes konyhát, aminek minden tégláját a tüzhely körüli oly jól ismeri . . . s végül megköszönni ej, hát azt is hogy most Marica az uccára megy, táncolni megy, élni fog ma délután! Milyen jó hogy nem tartják vissza, nem adnak még valami dolgot neki. Miért is ne jött volna ide? „Krumpli bál!” Na és aztán? Először Josefával volt itt. „Mi is mulassunk egyszer” mondta akkor Josefa. Hát persze! Miért is ne mulatna Marica is? S ha nincs itt Josefa, hát így is jó, jöhet ő nélküle is ide. Itt minden olyan szép: olyan sok az ember, nevetnek, énekelnek . . . s az a legény onnan az asztal mellől ide néz! Marica megrebben. Valami melegség fut át a testén és most figyelmesen nézegetni kezdi a módje fényesre pucolt orrát, tenyerét összeszorítja. Ide néz. Isten bizony. Talán . . . talán eljön érte hogy táncba vigye? Miért ne? Ő is csak lány talán, vagy mi? Szerencséje lehet neki is.

Egyszerre túlharsogja a harmonika hangja a nagy lármát. Mindenki felugrál. A terem feléled, megmozdul, mintha minden megindulna s felhangzik a cipők ütemes kopogása a kólóban. Marica megigazítja gallérját a nyaka körül, úgy érzi hogy a falak is hajladoznak, forognak. S akkor egyszerre ő is a táncolók között van, elvitték, őt is felkapta a hullám ami mindent elragad mindent elmos, azokat az arcokat az asztalok mellett, a piros elfröcsösölt hort a teritőn, s a kis ablakokat amik mögött a téli hideg leselkedik. A nagy izgalom elmossa a nagysága arcát az ajtóból, amint Marica szegényes örömen mosolyog. A kezét amiben zsebkendőjét szorongatja szorosan fogja a legény izzadt tenyere. Az felkapja fejét hátrarázza haját, felegyenesedik s nagyot dobbant lábával, vezeti a kólót, a felszabadult vágyak, a felhevültség lán-

eát, ami mint a sűrű pára sisteregve, forr, tör felfelé. Mindannyian vadul ropják a táncot, megfeszített inakkal, rázzák magukat, tombolnak.

Marica is nevet, arca ragyog, nagyokat dobant új cipőivel, valami belülről úzi, hajtja hogy szilaj mozdulatokban rázza ki magából a tompa, szürke napok szolgaságát és alázatosságát. „I-haj!“ Gyorsabb ütemet te harmonikás ott! Én fizetek. Gyorsabban! Gyorsabban, most itt minden kitörhet ami belénkszorult. A zene magával ragadja a táncolókat, uszítja a vérüket. Még húzd! Mi az? Miért nem húzod te szerencsétlen! Még! „Gyorsabban! Vágd!“ kiáltja a „kolovoda“ s másik sarokból valaki rekedten oroitja: „Menj ki! Ki az uccára!“ De az uccajtó nem nyílik fel, mindenki érzi, hogy ennek a hangulatnak, ami az övék nem kell háborgatni senkit! „Jaj milyen csuda jó itt“ lelkesedik Marica. Elkiáltja magát, maga se tudja miért: „Erősebben!“ talán hogy minél inkább eltávolodjon a világtól, hogy a harmonika hangja elsöpörjön minden lábost, rongyot, csengetyút, azt a tompa, szürke mindennapi rendet; ez a lárma felszabadít mindent benne, ami benne lappang, hogy kiélhessen mindent magából, ami belészorult.

„Milyen szép“ mondja Marica s letörli az izzadságot homlokáról és arcáról. „Játsz még! Húzd rá!“ Itt senki nem hasonlít a nagyságára, idáig nem hallatszik el a parancsoló csengetyű. Még táncolnék! Szeretném ha engem is hallanának, ha látnának. „Találkozunk“ súgja a legény mellette könyökét szorongatva. „Jó!“ Miért is ne? Én is élek! „Mit húzza az ott olyan lassan mintha temetésen lennénk? Ercszd meg!“

Fáradtan, lihegve köti derekára a rózsaszínű gyapjúkendőt és kilép a hideg, havas uccára. Elmúlt a kimenő. Már el is késett. Na és? Szabad talán neki is egy kicsit élni? Várj csak! Csak szóljon egy szót, akkor majd megmutatom...

De semmit sem tesz „Bocsásson meg nagysága!“ mondja szerényen „nem volt a közelben óra!“

Leveti az ünneplőjét, magára veszi a hétköznapi, csendes máz, halk és szerény mint a kimenője előtt. A délután rég elmúlt. Ott guggol a tüzhely előtt, fújja a tüzet s elnézi hogy nyaldosa a vörös nyelv az aprófát. Minden csendes körülötte, Marica felfigyel a közeledő léptekre. „Tessé-ék“ felel udvariasan. A szerény, halk alázatos Marica. És este amikor lefekszik úgy érzi, hogy valahol messze mögötte valakinek a vágya forr s egy nóta felcsendül.

ZICINA MILKA

(Ford. K. Irén)

Számunkra a hibák nem rettenetesek. Rettenetes lenne kitarítani a hibák mellett; az álszemérem azokat nem beismerni és kiavítani.